

Opinnäytetyö (AMK)

Esittävä taide

Tanssinopettaja

2015

Pauliina Saarinen

MATT MATTOX

– jazztanssin ihmeidentekijän jalanjäljillä

TURUN AMMATTIKORKEAKOULU
TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

OPINNÄYTETYÖ (AMK) | TIIVISTELMÄ

TURUN AMMATTIKORKEAKOULU

Esittävän taiteen koulutusohjelma | Tanssin suuntautumisvaihtoehto

Kevät 2015 | Sivumäärä 26

Tarja Yoken, Heidi Alppirinne

Pauliina Saarinen

MATT MATTOX – JAZZTANSSIN IHMEIDENTEKIJÄN JALANJÄLJILLÄ

Tämä tutkielma on kirjoitettu osana tanssinopettajan tutkinnon (AMK) opinnäytetyökokonaisuutta. Taiteellinen osa opinnäytetyöstä on koreografia Jokojoveke, neljälle tanssijalle. Teos lukeutuu toukokuussa 2015 Turun Ammattikorkeakoulun Taideakatemian Köysiteatterissa järjestettävään Köydet Irti! –festivaalin ohjelmistoon.

Tutkielma valottaa jazztanssin saralla vaikuttaneen Matt Mattoxin elämäntyötä. Se luo katsauksen Matt Mattoxin elämään sekä hänen uraansa tanssijana, koreografina ja pedagogina. Tutkielma käsittelee myös Matt Mattoxin luomaa freestyle tekniikkaa ja vertaa tätä muihin jazztanssiteknikoihin. Tutkielma käsittelee jazztanssin tekniikkaa myös tanssialan ammattilaisen näkökulmasta.

Tutkielma pohjautuu kirjoittajan omakohtaisiin kokemuksiin Mattox-tekniikasta, kotimaisten jazztanssin ammattilaisen näkökulmiin, sekä pääasiallisena lähteinä toimivat Elisabeth Frichin *The Matt Mattox Book of Jazz Dance* ja Wendy Oliverin *Jazz Dance: A History of the Roots and Branches*.

ASIASANAT:

Freestyle, jazztanssi, jazztanssin tekniikka, koordinaatio, Matt Mattox

BACHELOR'S THESIS | ABSTRACT

TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Performing Arts | Department of Dance

Completion of the thesis spring 2015 | Total number of pages 26

Tarja Yoken, Heidi Alppirinne

Pauliina Saarinen

MATT MATTOX - FOLLOWING THE FOOTSTEPS OF A JAZZ MASTERMIND

This study is written as partial fulfillment of the Dance Teacher degree, Bachelor of Dance. The artistic section of this dissertation is the choreography *Jokojoveke* created for four dancers.

The written section of the dissertation is about the life and work of a well-known American dance teacher/dancer/choreographer Matt Mattox (1921-2013). Matt Mattox was a groundbreaking jazz visionary whose jazz technique is known all over the world. Fascination towards the technique led this writer to investigate further Matt Mattox's life and career. Why is the technique so popular? What are the basic elements of his technique? This essay briefly examines the history of jazz dance and what were the main factors that led to jazz dance birth.

The essay is based on the writer's own experiences on the Mattox technique and a professional dance teacher's point of view. The two main written sources for this essay have been Elisabeth Frinch's *The Matt Mattox Book of Jazz Dance* and Dr. Wendy Oliver's *Jazz Dance: A History of the Roots and Branches*.

KEYWORDS:

Matt Mattox, jazz dance, dance, coordination

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO	5
2 MATT MATTOX – IHMEIDENTEKIJÄ	6
2.1 Lapsuus ja uran alkuvaiheet	6
2.2 Tanssijan huippuhetket	7
2.3 Suuntaus koreografiksi	9
2.4 Opettaminen ja elämän loppuvaiheet	10
3 MATTOX-TEKNIikka	12
3.1 Tekniikan pääpiirteet ja tavoitteet	13
3.2 Eri jazztanssitekniikoiden ja –tyylien vertailua Mattox-tekniikkaan	16
3.2.1 Luigi-tekniikka	16
3.2.2 Jack Cole	17
3.2.3 Bob Fosse	17
3.2.4 Gus Giordano	19
4 HAASTATTELU – ALAN AMMATTILAISEN NÄKÖKULMA TEKNIIKASTA	20
5 POHDINTA	24
LÄHTEET	25

LIITTEET

Liite 1. Haastattelukysymykset

KUVAT

Kuva 1. Matt Mattox elokuvassa Seitsemän Miehen Morsiamet, vuonna 1954 (Telegraph, 18.4.2015).	8
Kuva 2. Matt Mattox opettamassa, vuonna 1991 (New York Times, 18.4.2015)	11

1 JOHDANTO

Tämä on opinnäytetyöni kirjallinen osio. Opinnäytetyöni tavoitteena on tutkia jazztanssin saralla suuresti vaikuttaneen Matt Mattoxin uraa tanssijana, koreografina ja opettajana, sekä tutkia hänen luomaansa jazztanssin tekniikkaa. Vertailen eri jazztanssin tekniikoita ja tunnettujen koreografien luomia jazztanssityylejä Mattox-tekniikkaan ja pyrin nostamaan esille niiden samankaltaisuuksia ja eroavaisuuksia.

Lähtökohdan opinnäytetyöhöni sain omasta tanssikasvatuksestani, johon liittyy erittäin läheisesti Matt Mattoxin luoma tekniikka. Olen aloittanut jazztanssin jo nuorena ja opettajillani on ollut Mattox-tekniikka tanssitunneilla aina näkyvästi esillä. Oma mielenkiintoni aihetta kohtaan on erittäin suuri. Toivon opinnäytetyöni avulla laajentavani omaa näkemystäni hänen elämästään ja erityisesti hänen luomastaan tekniikasta, joka on ollut oman tanssikasvatukseni pohjana.

Hyödynnän opinnäytetyöni teoreettisessa osassa aineistona tanssinalan ammattilaisten haastatteluja, joilla on kokemusta jazztanssista ja erityisesti Mattox-tekniikasta. Toivon heidän kokemuksensa ja mietteiden tuovan uusia näkökulmia aiheeseen. Ovatko heidän kokemuksensa hyviä? Miksi? Miksi ei?

Aiheeni Matt Mattoxin elämästä on ajankohtainen, koska valmistuttuani tulen opettamaan löyhästi Mattox-tekniikasta pohjautunutta tanssia omille oppilailleni ja toivon tietopankkini suurentuvan opinnäytetyötäni tehdessä ja näin ollen jatkaa Matt Mattoxin luomaa tanssikulttuuria uusille sukupolville.

2 MATT MATTOX – IHMEIDENTEKIJÄ

2.1 Lapsuus ja uran alkuvaiheet

Matt Mattox syntyi vuonna 1921 Oklaholmassa, Tulsassa. Vuonna 1931 perhe muutti Los Angelesiin. Mattox sai ensimmäisen kokemuksen esittävästä taiteesta 11-vuotiaana. Hän aloitti tuolloin nuoren uransa laulamalla ja tanssimalla harrastelijateatterin lastenproduktiossa, teatterissa nimeltään Fox Figuero. Kauaa ei pelkkä teatteriproduktio riittänyt nuorelle tanssijalupaukselle, vaan hän aloitti muutaman kuukauden kuluttua steppitanssin opettaja Terry Kerrin johdolla. Harrastus stepin parissa jatkui, ja opettaja vaihtui Evelyn Burnsiin. Steppiharrastus oli pojalle voitokas, ja hän voitti useita kilpailuita. Mattox osallistui myös paritanssitunneille. (Frich 1983, 126.)

Lapsuus vaihtui murrosikään, mutta intohimo tanssiin ja esiintymiseen ei loppunut. Jo 16-vuotiaanaan Mattox tiesi, että hän ei halunnut tehdä muuta kuin tanssia. Hän aloitti klassisen baletin opinnot Lester Lanen ja Ernest Belcherin opastuksella. Mattox oli lahjakas balettitanssija ja sai näin vankan balettipohjan tanssijauralleen. Koko lapsuuden aikaiset monipuoliset esittävän taiteen harrastukset valmistivat Mattoxia hänen tulevaa uraansa varten. Baletin tiukka kurinalaisuus ja musikaalisuus sekä stepin tarkka, nopea jalkatyöskentely ja rytmillinen vaikeus muokkasivat Mattoxista entistä monipuolisempaa tanssijalupausta. Tanssi ja esiintyminen jäi hieman taka-alalle toisen maailmansodan sytyttyä. Mattox värväytyi ilmavoimiin lentäjäksi. Lentäjänä nuorukainen toimi melkein kaksi vuotta, kunnes pääsi jälleen rakastamansa lajin ääreen. Ensimmäiseen koe-esiintymiseen Mattox osallistui vuonna 1944, heti sodasta päästyään. Mattoxin ystävän vaimo, kuuluisa elokuvatähti Cyd Charisse puhui hänet yli ja sai hänet suostuteltua osallistumaan koe-esiintymiseen. Koe-esiintyminen tuotti tulosta ja Matt Mattox sai ensimmäisen roolinsa Eugene Loringin koreografioimasta ja Fred Astairen ohjaamista elokuvasta *Yolanda and the Thief*. Mattox vakuutti taidoillansa koko roolitushenkilökunnan ja kirjoitti työ sopimuksen jo

seuraava päivänä. Näin ollen hän toimi tanssijana Metro-Goldwyn-Mayer-tuotantofirman alaisena. (Frich 1983, 126.)

2.2 Tanssijan huippuhetket

Vuonna 1946 Matt Mattox jätti Metro-Goldwyn-Mayer –tuotantofirman ja ryhtyi työskentelemään New Yorkissa sijaitsevassa Columbia Studiossa. Siellä työskennellessään Mattox tapasi alalla suuresti vaikuttaneen koreografin, Jack Colen (1911–1974). Mattox sai elämänsä tilaisuuden toimia Jack Colen alaisuudessa. Jack Colen sanotaankin olevan amerikkalaisen jazztanssin isä. Harjoittelukausi kesti seitsemän vuotta, jotka olivat Mattoxin uralle erittäin tärkeitä ja kannattavia. Vielä suhteellisen kokematon nuori mies sai tanssia Colen koreografioimissa musikaaleissa ja pian ovet avautuivat vielä suuremmille produktioille. (Frich 1983, 126.)

Mattox joutui odottamaan muutamia vuosia suurta läpimurtoaan ja ehti tähdittää New Yorkissa esitettyä musikaalikomedialla nimeltä *Are You With It?* ja näytelmää nimeltä *Park Avenue*. Vuosiin mahtui vielä muutamia elokuvia, joissa hän oli mukana, kuten *The Merry Widow* ja *Walking My Baby Back Home*. Elokuvien jälkeen Mattox lähti kiertueelle tanssiteoksen nimeltään *Song of Norway* kanssa, jossa hän tanssi pääosaroolia yhdessä Alexandra Denisovan kanssa. (Frich 1983 126.) Vuonna 1948 Mattox työskenteli Jack Colen kanssa ja sai roolin Broadway showsta nimeltä *Magdalena* (Guarino & Oliver 2014,121).

Kiertue-elämä jatkui ja vuonna 1949 Matt Mattoxin matka jatkui Australiaan. Australiassa hän vietti seuraavat kaksi vuotta, tanssien roolia Curly, musikaalissa *Oklaholma!*. Kun Australian kiertue päättyi, paljon nähnyt ja kokenut esiintyjä palasi Amerikkaan. 1950-luvun alkupuolella Mattoxin ja Jack Colen yhteistyö sai jatkoa entisestään, kun Mattox tanssi Hollywood elokuvissa *The I Don't Care Girl*, *There's No Business Like Show Business* ja *Gentlemen Prefer Blondes*. Hän sai työskennellä Hollywoodin tunnetuimpien naisnäyttelijöiden, kuten esimerkiksi Mitzi Gaynorin, Cyd Charissen, Jane Russellin ja Marilyn Monroen kanssa. (Frich 1983, 126.) Mattox oli tällöin saanut jalkansa oven väliin ja ni-

mensä alalla vaikuttavien ammattilaisten tietoisuuteen ja näin merkittävien roolien saaminen helpottui. Mattoxista muokkautui haluttu tanssija elokuva- ja musikaalimaailmaan. Monipuolinen tanssija vaikutti omaavan taidon jolla eläytyä rooliin kuin rooliin.

Vuonna 1954 Stanley Donenin elokuva *Seven Brides for Seven Brothers* (Seitsemän veljeksien morsiamet) toi Matt Mattoxin tanssijauransa huipulle. Ennen Donenin elokuvaa Mattox esiintyi Broadwaylla teoksessa *Carnival in Flanders* ja teki jälleen yhteistyötä Jack Colen kanssa. Tämä roolisuoritus arvioitiin niin erinomaiseksi, että roolityön ansiosta Mattox sai roolin elokuvasta Seitsemän Veljeksien Morsiamet. Musikaalielokuva oli menestys. Se sai viisi arvostettua Oscar ehdokkuutta ja voitti palkinnon parhaasta alkuperäisestä musikaalisävellyksestä. (Internet Movie Data Base.) Mattoxin rooli Caleb Pontabeena oli mieleenpainuva ja rakastettava.

Kuva 1. Matt Mattox elokuvassa Seitsemän Miehen Morsiamet, vuonna 1954 (Telegraph, 18.4.2015).

Nuori poika Oklaholmasta oli vihdoinkin lyönyt läpi 1950-luvun elokuvateollisuudessa. Calebin rooli oli hänen tanssijauransa yksi suurimpia ja merkittävimpiä

saavutuksia. Hittielokuvan jälkeen tanssija-näyttelijä suuntasi kohti Broadway musikaalia *The Vamp*, jonka jälkeen Mattox esiintyi George Sidneyn elokuvassa *Pepe*. Hän sai roolistaan ylitystä kriitikoilta ja vahvisti paikkaansa Hollywood-tähtien keskellä. Arvostetun tanssijan nousu viihde-teollisuuden huipulle vaati paljon. Hän oli omistautunut työlleen ja saavutti nuoruuden haaveensa tanssijan töitä tehden. Hänen 25-vuotinen uransa Hollywoodissa esiintyjänä jäi takaa-alalle, tosin lukuisat elokuva-, musikaali- ja näytelmäroolit jäivät elämään, hänen siirryttyään tanssijan kengistä opettajan ja koreografin rooliin. (Guarino & Oliver 2014,120.)

2.3 Suuntaus koreografiksi

Elokuvamaailma oli Matt Mattoxille entuudestaan erittäin tuttu, ja hän kiinnostui liikkuvan kuvan koreografioinnista. Jack Colen vaikutus Mattoxin tyyliin ja koreografiaan oli erittäin selkeää: balettitaustaisesta tanssijasta oli ajan kuluessa muovautunut dynaaminen ja voimakas jazztanssija. Hän koreografioi lukuisia elokuvia, mutta tunnetuin kädenjälki oli televisiossa, ohjelmassa nimeltä *The Bell Telephone Hour*. Vähitellen Mattox aloitti oman jazztekniikkaansa kehittämisen. Mattox teki vielä muutamia tanssijan rooleja 1950-luvun loppupuolella ja 1960-luvun alkupuolella. Muutto Hollywoodista New Yorkiin mahdollisti uusiin haasteisiin vastaamisen. Yhteistyö Jack Colen kanssa jatkui edelleen ja vuonna 1956 hän tanssikin Colen teoksessa *Ziegfeld Follies*. Koreografina Mattox otti tuulta siipiensä alle koreografioituaan Broadway musikaalit *Say Darling* vuonna 1958 ja *What Makes Sammy Run* vuonna 1964. Mattox ehti koreografoida vielä Metropolitan Oopperaan musikaalin *Aida*. Aikaisemmin mainitsema Mattoxin kuuluisa työpesti televisio-ohjelmassa *The Bell Telephone Hour* kesti aina vuodesta 1959 vuoteen 1968 asti. Televisioformaatti perustui musikaaliesityksiin, joka veti puoleensa suuria katsojamääriä televisioiden ääreen. (Guarino & Oliver 2014,121.)

2.4 Opettaminen ja elämän loppuvaiheet

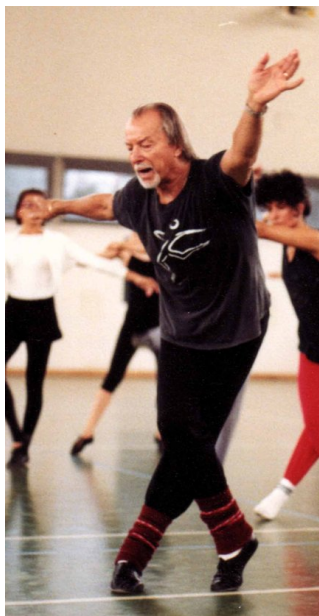
Tanssin opettaminen kiehtoi tanssija-koreografi Mattoxia suuresti. Ensimmäiset merkittävät opetustyöt hän teki vuonna 1956 New Yorkissa, Showcase Studiolla ja myöhemmin samana vuonna koulussa nimeltä June Taylor School Of Dance. Hänen liikekielensä perustui suureksi osaksi Jack Colelta opittuun materiaaliin. Mattoxin oma jazztanssin tekniikka oli vielä hiomaton, joten opetusmateriaali oli pitkälti Colen liikemateriaalia. Mattoxin opetustapaa pidettiin erittäin tarkkana ja tiukkana. Hänen balettitaustansa vaikutti suuresti hänen oman opettajuutensa kehittymiseen. Tanssija sekä koreografi June Taylor totesi Bob Borossin haastattelussa, vuonna 1994:

"The classes were jammed. I mean, we'd have to hold people off... Students loved his classes because he was probably one of the few teachers who was so disciplined. He didn't allow you to get away with even an eye movement. If the step called for you to use your eyes looking to the right, your eyes moved, nothing else. And the dancers loved, absolutely loved it. And he was a damned good teacher!" (Guarino & Oliver 2014, 121.)

Mattox avasi tanssikoulunsa ovet ensimmäistä kertaa vuonna 1958. Koulu sijaitsi New Yorkissa. Siellä Mattox hioi ja kehitti jazztanssin tekniikkaansa, jota hän kutsui nimeltä freestyle. Tiukka opetuslinja jatkui, ja koulusta sai arvostetun ja ammattitaitoisen opetuksen. Mattox opetti ensimmäisen kerran Euroopassa vuonna 1963. Vuonna 1964 hän päätti jättää kaupallisen teatterin kokonaan ja keskittyä pelkästään opettamiseen. Hän sai työstään myös tunnustusta. Hän voitti äänestyksen vuoden parhaasta koreografista. Palkinnon jakoi järjestö nimeltä The Dance Masters of America, joka koostui opettajista, esiintyjistä ja tuottajista ympäri Amerikkaa. (Telegraph.) Vuonna 1966 Matt Mattox lopetti oman koulunsa, ja näin ollen koulu ehti olla avoinna vain noin kahdeksan lyhyttä vuotta. Lopetettuaan koulunsa, hänestä tuli ensimmäinen taiteellinen johtaja tanssiryhmään nimeltä New Jersey Ballet. Vuonna 1970 hän päätti ottaa riskin ja jätti USA:n taakseen. Täten Euroopan valloitus sai alkunsa. Hän asettui asumaan Lontooseen, jossa hän edelleen kehittyi tanssijana, pedagogina ja koreografina. Hän palasi teatteri- ja musikaalijazzin pariin ja perusti oman tanssiryhmän. Ryhmä sai lämpimän vastaanoton Englannissa ja Skotlannissa. (Guarino & Oliver 2014, 122.)

1970-luvulla Matt Mattoxille vaihtoi opetustapansa ja -tekniikkansa itse kehittämänsä tanssityyliin, joka tänä päivänä tunnetaan nimellä Mattox-tekniikka. Hän oli kehittänyt tekniikkaa kauan ja sai vihdoin vakiinnutettua liikemateriaalin, pääpiirteet ja sen ominaisuudet. Hän vaikutti suuresti Euroopassa, ja tanssitekniikan suosio vain kasvoi. Mattoxin kehittämä tekniikka on Euroopan ja Amerikan tunnetuimpia jazztanssin tekniikoita, joka vielä tähän päivään asti pysynyt samana. Asuessaan Euroopassa Mattox matkusteli paljon ja piti tanssitunteja ympäri Eurooppaa, mm. Norjassa, Ranskassa, Ruotsissa, Saksassa ja Suomessa . (Frich 1983, 127.)

Vuonna 1975 Matt Mattox päätti jälleen vaihtaa maisemaa ja siirsi kokoamansa tanssiryhmän Ranskaan. Pariisiin hän avasi oman tanssistudionsa. Vuodet vierivät, ja Mattox jatkoi uraansa opettajana pitäen työpajoja ympäri Eurooppaa.

Kuva 2. Matt Mattox opettamassa, vuonna 1991 (New York Times, 18.4.2015)

Hän eli aktiivisena jäsenenä osana esittävän taiteen maailmaa ja jäi eläkkeelle vuonna 2008, 87-vuotiaana. Hän menehtyi vuonna 2013, 91-vuotiaana. Hän vaikutti erityisesti Euroopassa jazztanssiin ja häntä pidetäänkin Euroopan jazztanssin isähahmona. (Guarino & Oliver 2014, 123.)

3 MATTOX-TEKNIikka

Jazztanssi on saanut alkunsa jo 1900-luvun alkupuolelta USA:ssa. Tanssin syntyyn vaikutti afrikkalaisten kulttuurin, tanssin ja musiikin siirtyminen Amerikkaan. Jazztanssin suurin vaikuttaja oli kuitenkin musiikissa. Voidaan jopa sanoa, että ilman jazzmusiikkia ei olisi jazztanssia. Vuonna 1959 Marshall Stearns totesi jazzmusiikin olevan musiikkia, jossa on kaksi eri rytmiä. Hän oli Institute for Jazz Studies, Rutgers Universityn perustaja. Stearnsin sanoi toisen rytmin edustavan perusrytmiä ja temmon ylläpitämistä, kun taas toinen rytmi soittaa eri aksentteja/iskuja sellaisiin tahtikohtiin, joita muissa musiikkigenreissä ei soiteta. Stearnsin mukaan myös jazztanssijan kuuluu omata aksentit, muuten hän ei voi kutsua itseään jazztanssijaksi. (Guarino & Oliver 2014, 17.) Jälkimäiseksi mainitsemani rytmi vaihtuu ja pitää kuuntelijan varpaillaan ja näin yllätyksen elementti pyritään säilyttämään. Tätä musiikillista rytmihdistelmää kutsutaan synkoopiksi, joka on muusikoille sekä jazztanssijoille tuttu. Jazztanssin oleellinen ominaisuus on siis eri synkoopitahtien ruumiillistaminen omalla kehollaan. Näitä kutsutaan siis aksenteiksi, jotka ovat jazztanssin helpoiten huomattava ominaisuus. Tanssitaiteilija Billy Siegenfeld on pohtinut rytmin merkitystä jazztanssissa seuraavasti:

"I wholeheartedly agree that dancing that does not reflect the rhythmic characteristics of jazz music cannot be considered true jazz dance". (Guarino & Oliver 2014, 18.)

Siegenfeld yhtyy Stearnin mielipiteeseen siitä, että jazzmusiikin musikaalisuus täytyy löytyä myös jazztanssin liikekielestä.

Matt Mattoxin tanssijan juuret olivat baletissa sekä nk. American Vernacular tanssin ilmentymissä. Mattoxin opettajilla oli häneen suuri vaikutus. Ilman esimerkiksi Eugene Loringin ja Jack Colen oppia, hän tuskin olisi pystynyt kehittämään omaa jazztanssin freestyle tekniikkaansa. Mattox halusi opettaa tanssijoilleen baletin linjakkuuden, koordinaation ja tarkkuuden lisäksi jazztanssille ominaisen isolaation ja yhdistää nämä aspektit. Freestyle tekniikan suosio kasvoi New Yorkissa nopeasti ja levisi pian erilaisten tanssityöpajojen avulla ympäri maata. (Guarino & Oliver 2014, 121.) Sana "free" on englantia ja tarkoittaa suo-

meksi vapaata kun taas ”style” tarkoittaa tyyliä. Näin ollen Mattox halusi tanssijoiden olevan vapaita ilmaisemaan tanssissaan omaa sisintään ja tyylin olevan vapaata. Hän ei halunnut kahlita tanssijoitaan tiettyyn muottiin. Tekniikka jätti tanssijoille myös omia taiteellisia vapauksia.

3.1 Tekniikan pääpiirteet ja tavoitteet

Matt Mattox kehitti tekniikkansa alun perin ammattitanssijoille. Hän pyrki opettamaan kehon eri isolaatioita. Puhuessa isolaatioista tanssin yhteydessä sillä tarkoitetaan eri kehonosien eristämistä muista kehonosista. Lopulta Mattox opetti tekniikkaansa myös aloitteleville tanssijoille. (Frich 1983, 125.) Mattox-tekniikka pyrkii parantamaan tanssijan koordinaatiokykyä. Koordinaatiokyky tarkoittaa kehon erilaisten liikkeiden ja liikeyhdistelmien hallintaa. Koordinaatioharjoitukset vaikeutuvat tanssijan taitotason myötä. Tanssijan lihasmuisti kehittyy ja näin ollen oppiminen tuottaa tulosta. Isolaatioliikkeeseen voidaan lisätä esimerkiksi käsien tai pään liikettä, joka tekee harjoituksesta vielä vaikeamman. Harjoitukset vaativat tanssijalta paljon keskittymistä ja harjoittelua.

Tekniikassa on tarkat käsien ja jalkojen asennot, jotka tulevat tanssijoille tuttuakin tutummiksi harjoittelun myötä. Tämä tuo tekniikkaan kurinalaisuutta, jota esimerkiksi balettitekniikoissa on. Tekniikka pyrkii siistiin ja tarkkaan liikekieleen. Tekniikka sisältää keskilattiaharjoituksia, lattiatekniikkaa, korkeita hyppyjä ja tilan poikki liikkuvia liikesarjoja. Liikkuvissa liikesarjoissa tanssijan ylävartalon piirteet pysyvät klassisen puhtaina ja alavartalo liikkuu syvässä pliessä ja painonsiirrot pyritään tekemään vaivattomasti. Harjoitukset tehdään yleensä parallel-asennossa, joka tarkoittaa lantion, polvien ja varpaiden suuntaamista eteenpäin. Harjoituksissa on tapana olla lisäksi pään, olkapäiden, rintakehän tai lantion isolaatioita, jotka tuovat vaikeutta harjoitteisiin. (Guarino & Oliver 2014, 123.)

Tunti alkaa yleensä lämmittävistä keskilattian harjoituksista. Pientä, tarkkaa ja nopeaa jalkatyöskentelyä on paljon. Työskennellään siis koordinaatiokyvyn kanssa. Baletin alkutunnin lämmittelyharjoitteet muistuttavat kovasti Mattox-tekniikan sarjoja, mutta Mattox-tekniikassa ne tehdään ilman tankoa. Keskilat-

tiasarjojen jälkeen on vuorossa voimaa ja venyvyyttä harjoittavat sarjat. Näiden jälkeen on vuorossa parallel-asennossa hypittävät hypyt. Tunti loppuu viimeiseen tanssisarjaan, joka yhdistää musiikin eri genrejä tanssiin. Musiikkina ei aina siis ole jazz, vaan esimerkiksi eri musikaalimusiikit toimivat hyvin. Sarjat vaativat rytmitajua, aksentteja ja koordinaatiokykyä. Tanssijat pystyvät hienosti toteuttamaan freestyle tanssia ja tuoda omaa tanssijuuttaan esille. (Guarino & Oliver 2014, 123.)

Tekniikassa on alkutunnin lämmittävät plié-harjoitukset tehdään I, II ja IV asennossa. Ensimmäisessä asennossa jalat ovat avattu lantiosta asti, oman auki kierron mukaan. Kantapäät pysyvät yhdessä. Toisessa asennossa jalkaterien asento pysyy samana, mutta kantapäiden väliin jätetään tilaa, noin yhden ja puolen oman jalkaterän verran. Neljännessä asennossa jalat pysyvät vielä auki, mutta toinen jalka viedään toisen eteen. Kantapäät pysyvät samassa linjassa. Näissä asennoissa on myös parallel- ja sisäkierto-versiot. Parallel-asennossa jalkaterät osoittavat suoraan eteenpäin ja sisäkierrossa jalkaterät käännetään sisäänpäin. Mattox-tekniikan pliét ja grad pliét lämmittävät toimivasti lantion, polvet ja nilkat. (Frich 1983, 20.) Tanssija huomaa kehonsa venyvän sekä alas lattiaa kohden että ylös kattoa kohden.

Koordinaatioharjoitukset vaikeutuvat tunnin edetessä, kuten esimerkiksi tendu-harjoituksissa. Jalka- ja käsityöskentelyn yhdistäminen ovat hyvää harjoitusta koordinaatiolle. Samalla harjoitetaan tasapainoa ja nilkan maksimaalisen ojennuksen saavuttamista. Jalkatyöskentelyn tavoitteena on saavuttaa puhtaat ja tarkat liikkeet kun taas plié-harjoitusten tavoitteena on työskennellä painovoiman kanssa. Pään liikkeissä harjoitetaan tasapainon lisäksi paljon myös keksivartalon lihaksia ja kannatusta. Mattoxin luoma jazztanssin tekniikka korostaa kokonaisvaltaista koko kehon ja lihaksiston käyttöä. Mattoxin olkapäiden harjoitukset ovat tanssijoille hyvin tärkeitä. Ne vahvistavat lihaksia lapaluista asti. Käden liikkeet eivät lähde vain käsivarresta, vaan liike lähtee aina lapaluista asti ja jatkuu olkapäiden kautta käsivarteen. Vahvat lihakset edesauttavat ennaltaehkäisemään tanssijoita vammoilta. Tekniikassa tehdään erilaisia isolaatioita kehon eri osilla. Myös rintakehän ja lantion isolaatiot ovat tanssijoille tuttuja tekni-

kasta. Isolaatioissa haetaan liikelaadultaan yleensä tarkkoja liikkeitä, mutta esimerkiksi lantion isolaatioissa tavoitteena on sulava ja pehmeä liike. (Frich 1983, 24, 28) 52.)

Mattoxin suunnittelemisissa jalan nostoissa, hän pyrki luomaan liikkeen, joka pakottaa tanssijan oikeaan asentoon ja liikkeeseen. Kun jalkaa nostetaan eteenpäin flex-nilkalla, polven asento pysyy koko ajan oikeana. Flex-asento tarkoittaa nilkan asentoa, jossa varpaat ja jalkapöytä nostetaan ja pyritään viemään niitä taakse. Näin jalan linja katkeaa, kun ojennettu nilkka vaihtaa asennon flex-asentoon. Jalannostoharjoitukset ovat samalla myös tasapainoharjoituksia. Edistyneemmät tanssijat lisäävät jalan nostoihin vielä keskivartalon koonnon. Keskivartalon koonto tarkoittaa uloshengityksen kanssa tapahtuvaa keskivartalon lihastyöskentelyä. (Frich 1983, 60.)

"The gathering together of any muscle or group of muscles, from a relaxed position to a hard conditioned muscle. Typical is the bicep. Relaxed, the muscle is long and soft. Contracted it becomes bulgy, round and hard." (Frich 1983, 122.)

Jalan nostoissa pyritään työskentelemään voimaa vastaan, jotta liikkeessä tuntuu vastus. Ronds de Jambe-liikkeessä työjalka piirtää lattiaan tai ilmaan pyöreää linjaa. Baletista tuttu Ronds de Jambe tehdään Mattox-tekniikassa niin että tukijalka pysyy aina pliässä. Olkapäät ja lapaluiden alue työskentelee myös aktiivisesti Ronds de Jambe-liikkeessä. Ylävartalo kiertyy vastaan työjalkaa. Kädet pysyvät kannatettuina samassa asennossa, vartalon vierellä. (Frich 1987, 66.)

Alkutunnin kombinaatiot ja liikkeet harjoittavat paljon keskivartaloa ja keskivartalon suoraa linjaa. Keskivartalon suoralla linjalla tarkoitan mielikuvituslinjaa joka piirretään ylävartalon keskikohdasta pääläelle asti ja jatkuu vielä ylöspäin. Layout harjoitukset pyrkivät harjoittamaan tasapainoa, kun suora linja rikkoutuu. Tekniikkaan sisältää myös jalanheitot, joita tehdään sekä ojennetulla nilkalla, että flex-asennossa. Lopputuntiin kuuluvat parallel-asennossa hypittävät hyppyt sekä ensimmäisestä asennosta lähtevät, ilmassa suureen toiseen asentoon avautuvat ja alastulossa ensimmäiseen asentoon palautuvat hyppyt ja piruetit. Mattoxin lattiatekniikan päätavoitteena on kehittää tanssijan venyvyyttä ja lihasvoimaa. (Frich 1983, 70, 73.)

3.2 Eri jazztanssitekniikoiden ja –tyylien vertailua Mattox-tekniikkaan

Eri jazztanssitekniikat omaavat samanlaisia piirteitä, mutta myös eroavat toisistaan. Jokainen tekniikka on luojansa näköinen, mutta samalla niiden luojat ovat saaneet paljon vaikutteita muista tekniikoista, opettajista, sen ajan kulttuurista ja musiikista. Eri tekniikat ovat siis monen tekijöiden summia, jotka ovat ajan mittaan varmistaneet tyylilliset rajansa ja liikkeensä.

3.2.1 Luigi-tekniikka

Eugene Louis Faccuito (1925-2015), paremmin tunnettu nimetään Luigi, kehitti oman jazztanssin tekniikkansa, joka tunnetaan nimeltä Luigi –tekniikka. Tekniikka sai alkunsa, kun tanssija/koroografi/opettaja halvaantui onnettomuudessa vuonna 1946, jonka jälkeen hän kehitti itselleen kuntoutusliikkeitä, joista lopulta tuli osa Luigi-tekniikan lämmittelyä. Luigilla ja Mattoxilla oli molemmilla taustallaan Eugene Loringin opetusta. Suuri osa Luigin tekniikasta on tekemisissä tanssijan tietoisuuden kehittämistä omasta lihaksistostaan. Mitä lihaksia täytyy aktivoida, jotta pystyy tekemään tietyt liikkeet. Tekniikan peruspilarina toimii baletista tutun harjoitustangon mielikuva. Harjoitustanko toimii tanssijalla mielikuvitustankona Luigin luomien harjoitteiden aikana. Jazztanssitekniikka on keskilattiatekniikkaa, jossa pyritään vain ajattelemaan asentoa, jossa tanssisi tangon avulla. Tässäkin tekniikassa on siis vaikutteita baletista. Luigilla oli vahva tanssijatausta takanaan, erityisesti Cecchetti-metodin mukaista balettia. (Luigi, Kriegel & Roach 1997, 4,5, 8,12.)

Tekniikan kehittäminen kulki alussa rinta rinnan Luigin oman kehon kuntoutuksen kanssa. Sen toinen peruspilari on ajatusmaailmassa, jossa liikkeet pitäisi tuntea kehon sisällä, ikään kuin sisältäpäin. (Luigi, Kriegel & Roach 1997, 6.) Suurin ja merkittävin ero Luigi-tekniikan ja Mattox-tekniikan välillä on ajatuserot isolaatiosta. Luigi ei halua erotella kehonosia tai liikkeitä, vaan ajatella liikkeet yhtenäisiksi kehonosiksi ja liikkeiksi. Luigi toteaaakin osuvasti:

"Isolation is not a good word. It implies cutting off the bad part and getting rid of it. It applies to fruit, not to people." (Luigi, Kriegel & Roach 1997, 7.)

Luigin mielipiteensä isolaatiosta on melko negatiivinen, eikä hän halua sanan liittyvän tanssijoihin.

3.2.2 Jack Cole

Cole oli edelläkävijä teatraalisessa jazzissa ja levitti tätä oppiaan oppilailleen, myös Mattoxille. Entisen opettajansa Jack Colen kädenjälki näkyy Mattoxin tekniikassa selvästi. Cole oli itse kuvannut tanssityyliään sanoilla "urban folk dance" ja "jazz-ethnic-ballet" (Guarino & Oliver 2014, 82). Cole yhdisti Itä-Intian tanssityylin jazzmusiikkiin ja lisäsi liikkeeseen reboundin. Rebound tarkoittaa liikkeen takaisin kimpoamista/toipumista takaisin lähtöasetelmaan. Mattoxin tekniikka kuitenkin sai esimerkiksi ilmaisullisia vaikutteita Colen teatraalisesta jazztanssista. Avoimet kasvot ja intensiivinen katse puskevat läpi myös Mattoxin tekniikkaan. Katse pysyy molemmissa tekniikoissa jopa tiikerimäisen viiltävänä katseena. (Bob Boross.)

Rytmillisesti vaikeat sarjat ja jazzmusiikin käyttäminen olivat molemmille, sekä Colelle että Mattoxille olennaisia. Mattox erosi tekniikassaan Colesta siinä, että hänen tekniikkansa sisälsi paljon staattisia ja tarkasti määriteltyjä asentoja. Colen opetuksessa oli olennaisia esimerkiksi erilaiset polviliu'ut lattiatasossa, kun taas Mattoxin lattiatekniikka on melko paikallaan pysyvää. Cole käytti tekniikassaan paljon syvää plié-liikettä, toisessa ja neljännessä asennossa. (Bob Boross.)

3.2.3 Bob Fosse

Robert Louis "Bob" Fosse oli arvostettu tanssin monitaituri (1927-1987). Hän toimi tanssijana, koreografina, näyttelijänä, opettajana ja ohjaajana. (Internet Movie Data Base.) Hänen uskalias tyyli koreografioida teoksia on jättänyt viihdeteollisuuteen suuren jäljen. Hän voitti töistään arvostettuja Tony- ja Oscar-palkintoja. Hänen tunnetuimmat rekvisiittansa ovat vielä tänäkin päivänä paljon

käytettyjä jazztanssissa. Koreografien omat tuntemukset, varmuudet ja epävarmuudet heijastuvat yleensä heidän teoksissaan. Näin ollen Fossen koreografioissa käytettiin paljon käsineitä ja hattuja, keppejä, tuoleja ja poltettiin tupakkaa. Osa rekvisiittojen käytösyistä johtui Fossen omasta itsekriittisyydestään. Esimerkiksi hattuja käytettiin sen takia, koska Fosse alkoi kaljuuntua jo nuorena iässä, eikä pitänyt tästä ja hanskoja sen vuoksi, koska hänen mielestään hänen kätensä olivat rumat. (Bob Fosse Bio.)

Bob Fossen suurimmat vaikuttajat tyylilleen olivat Fred Astaire ja Jack Cole. Myös Charles Caplinin liikekieli kiehtoi Fosseä. (Mononen, 2007) Fred Astairen taito tulkita erilaisia rytmejä ja Jack Colen asennoituminen jazztanssin ja sen kehollistaminen vetosivat Fosseeseen. Vähitellen hänen oma tanssityylinsä muokautui. Luigin tekniikka perustui hänen kehonsa rajoitteisiin ja näin myös Fossen liikekieli sai alkunsa. Hänen minimaalinen aukikierto ja eteenpäin työntyneet hartiat ja lantio loivat perustaa Fossen liikemateriaalille. Jos vertaa tätä Mattoxiin, niin Mattox loi tekniikkaansa koko ruumiin voimissaan, kauniina, näyttävänä ja taitavana tanssijana. Häntä ei rajoittanut mikään. Fossen koreografiat olivat humoristisia ja niissä oli vaikutteita vaudevillestä. Vaudeville on teatterin yksi lajityypeistä, joka yhdistää tanssijat, koomikot, koulutetut eläimet, taikurit ja akrobaatit leikilliseen laulunäytelmään. Mattoxia ja Fosseä yhdisti tausta stepissä. Molemmilla tanssijoilla oli vahva rytmitaju ja musiikin ymmärtämisen ja lukemisen taito. Tyylejä yhdisti myös tarkka isolaation käyttäminen, joka onkin Mattox-tekniikan peruselementtejä. Molemmat tyylit ovat tarkkoja ja erittäin yksityiskohtaisia. (Bob Boross.)

Jos Mattoxin luoma tekniikka pyrki linjakkaaseen ja melko kultivoituun jazztanssiin, Fossen tyyli taas rikkoi rajoja. Koreografiat olivat seksuaalisia ja burleskimaaisia. Fossen tausta stripteaseklubin työntekijänä toi vaikutteita rohkeampaan materiaaliin. Humoristiset koreografiat pysyivät silti hyvän maun rajoissa. Hän tietoisesti pyrki silti yhdistämään Mattox-tekniikan pieniä osia tyyliinsä ja teki esimerkiksi jazztanssiin tärkeitä jazz kädet yleisölle tutuksi. Hän yhdisti eri tekniikoiden antamia jazzpiirteitä omiin kekseliäisiin ideoihinsa. (Bob Boross.)

3.2.4 Gus Giordano

Gus Giordano (1923-2008) oli tunnettu luomastaan jazztanssitekniikasta ja Giordano Jazz Dance Chicago –tanssiryhmästään. Giordanolla oli vahva modernin tanssin tausta, mikä edesauttoi hänen oman tekniikkansa syntyä. Giordano Jazz Dance Chicgo –ryhmän vuoksi jazztanssi tuli tutuksi monille, koska ryhmä oli erityisen aktiivinen ja halusi näyttää tavallisille ihmisille, mitä jazztanssi oli. Ryhmä oli ensimmäinen, jonka ohjelmistoon kuului vain ja ainoastaan puhdas jazztanssi. (Dunning.)

Giordanon tekniikka vaikuttajina olivat Katherine Dunhamin modernin tanssiin ja Hanya Holmin lattiatekniikkaan. Dunham oli tunnettu ja arvostettu amerikkalainen tanssija/koreografi/antropologi ja Holm oli Saksassa syntynyt, USA:ssa uran tehnyt tanssija/koreografi/tanssinopettaja. Giordano keräsi siis opettajiltaan aspekteja, joita hän halusi yhdistellä. Tekniikka on maadoittuva ja siinä on afrikkalaisvaikutteisia liikekielen vaikutteita. Nämä olivat Dunhamille ominaisia ja ajan myötä siirtyivät myös Giordanon tekniikkaan. Tekniikka painottaa vartalon keskustan kannatusta ja voimaa, kun taas Mattox-tekniikassa niitä ei tuoda niin paljon esille, vaikka suurta keskustan lihasvoimaa tarvitaankin. Giordano- ja Mattox-tekniikoissa tanssitaan paljon pliässä. Koko vartalo liikkuu ja kehon eri isolaatiot näkyvät selkeästi. Molemmissa tekniikoissa on myös viittauksia balettiin. Giordanon tekniikassa baletin vaikutus näkyy erityisesti ylävartalossa. Kannatettu ylävartalo, pitkä niska ja leuan ylväs asento ovat niitä aspekteja, jotka ovat myös baletista tuttuja. Giordanon tekniikka on tekijänsä näköinen: hän oli lihaksikas tanssija, joten tekniikka vaatii paljon lihastyötä. (Straus.)

4 HAASTATTELU – ALAN AMMATTILAISEN NÄKÖKULMA TEKNIIKASTA

Haastattelin opinnäytetyötäni varten kahta tanssinalan ammattilaista. Tein Sirkku Kokin, tanssitaiteen maisterin ja tanssipedagogin, haastattelun kasvotusten Turussa, 23.4.2015. Oma jazztanssikoulutukseni alkoi Kokin opeissa, Turun Seudun Tanssioppilaitoksessa, jossa hän toimii vielä tänäkin päivänä koulun rehtorina. Hänen oma tanssihistoriansa alkoi Porista, Liisa Nojosen tanssikoulussa. Harrastus alkoi baletista ja 12-vuotiaana tanssijan alkuna myös jazztanssi sai alkunsa. Tuolloinen opettaja ehdotti, että hänen kannattaisi tulla treenaamaan myös jazztunnille. Kokki kertoi jazzin napanneen hänet heti. Rakkaus jazztanssiin syntyi heti ensi kosketuksesta. Pori ei tarjonnut puhtaita Mattox-tekniikkatunteja, vaikka tekniikan tuttuja piirteitä oli kuitenkin tunneilla. Päästyään Teatterikorkeakouluun opiskelemaan jazztanssin opiskelu syventyi Tarja Rinteen opeissa. (Kokki, 23.4.2015.)

Haastattelin Merja Koskiniemeä sähköpostitse. Hän kertoo tanssiharrastuksensa alkaneen 1970-luvulla, Birgitta Kiviniemi-Cheremeteffin Balettiopistossa Tampereella. Hän aloitti baletilla ja pian aktiiviset harrastajat lisättiin kyselemättä mahdollisimman monille tanssitunneille. Hän mainitsee harrastaneensa tuolloin baletin lisäksi jazztanssia, karaktääritanssia sekä steppiä. Birgitan jazztanssi sisälsi paljon piirteitä Luigi-tekniikasta, mutta 1980-luvulla koulun tunnit saivat paljon vaikutteita Elisabeth Frichin kautta Mattox-tekniikasta. 1990-luvulla Koskiniemi osallistui Jazztanssi Symposiumeihin, joissa Matt Mattox piti tanssitunteja. Ennen tätä Koskiniemi opiskeli vuoden koulussa nimeltä Amsterdam School of the Arts, Teachers Training Course-tutkinnossa. Hän kertoo saaneensa perusoppinsa tanssikouluista ja kursseilta eri puolilta maailmaa, koska Suomessa ei tuolloin ollut vielä ammatillista tai akateemista tanssinopetusta. Muodollista pätevyyttä hän on hankkinut Kisakallion urheiluopiston Tanssinopettajan peruskurssilta, Teatterikorkeakoulun täydennyskoulutuskeskuksen Tanssinopettajan pedagogisista opinnoista ja jo aiemmin mainitsemastani Teachers Training

Course-tutkinnosta. Hän mainitsee tärkeimmiksi jazzopettajikseen Matt Mattoxin ja Erica Roodan. (Koskiniemi, 2.5.2015.)

Kysyin haastateltaviltani, mitkä heidän mielestään olivat Mattox-tekniikan tunnistettavat piirteet ja tavoitteet. Itselleni jo tuttuja seikkoja tuli esiin, mutta myös uusia asioita, joita en ennen tullut ajatelleeksi. Kokki nimesi heti ensimmäiseksi isolaation. Tämä onkin tekniikan tunnusmerkkejä. Hänen mielestään myös syvän pliön käyttö ja vartalon eri aksentit olivat esille nostettavia asioita. Hänen mielestään tekniikka on hyvin linjakas. Yhdyn hänen mielipiteeseensä täysin, koska tekniikan taustallahan on vaikutteita linjakkaasta balettitekniikasta. Hän painottaa myös tekniikan matemaattisuutta. Tekniikka vaatii hänen mielestään monipuolisen, fyysisesti näppärän ja nopeasti omaksuvan tanssijan. (Kokki, 23.4.2015.)

Koskiniemen mielestä tekniikka on haastava, täsmällisyyteen ja liikkeiden puhtauteen pyrkivä tekniikka. Hän mainitsee myös tekniikan vastakkaisuuksia. Osa liikkeistä on kulmikkaita, nopeita ja iskevää dynamiikka käyttäviä, kun taas osa sisältää pehmeää painonsiirtoa ja rentoutta. Kokin lisäksi myös Koskiniemi mainitsee isolaatioiden olevan tärkeänä osana tekniikan pääpiirteitä. (Koskiniemi, 2.5.2015.)

”Mattoxin tunneille tyypillistä oli, etteivät ne toistaneet liikesarjoja välttämättä samanlaisina päivästä toiseen. Tuntui kuin Mattoxin liikesanasto olisi valtava kasa paloja, jotka oli mahdollisuus kasata uudeksi kuvaksi joka päivä. Tunnit vaativat herkkää ja aktiivista hereillä oloa – et koskaan voinut olla varma, mitä ja missä järjestyksessä seuraavaksi tapahtuu. Myös nopeus oppia oli tärkeää.” (Koskiniemi, 2.5.2015.)

Halusin tietää oliko haastateltavieni mielestä juuri Mattox-tekniikan osaaminen tanssijoille tärkeää. Huomasin pientä erovaisuutta vastauksissa. Koskiniemen mielestä monipuolinen ja hyvä liikekyky sekä nopeus oppia, ovat tärkeämpiä taitoja, kuin omata yksi tietty tekniikka (Koskiniemi, 2.5.2015). Kokki taas on huomannut tekniikan hyödyn siten, että tanssijan osatessa Mattox-tekniikkaa, muita lajeja kuten esimerkiksi ”poppingia” ja ”lockingia” on helpompi oppia ja omaksua kehoon. Tyylikäs tekniikka avustaa eri nyanssien oppimista ja niiden ruumiillistamista. (Kokki, 23.4.2015.) Tästä olen Kokin kanssa samaa mieltä. Olen harrastanut eri tanssilajeja, kuten juuri hänen mainitsemaansa lockingia. Vaikka locking-harrastus jäi minulle lyhyeksi, uskon saaneeni siitä paljon

enemmän irti, koska taustalla on ollut lukuisia jazztunteja. Nopeat dynamiikan vaihtelut, hengittämisen liittäminen liikkeeseen, sekä koonnon lihastyötä muistuttavan ”lockin” paikantaminen omaan kehoon tuntui yllättävän hyvältä omassa kehossani, vaikka laji oli uusi tuttavuus.

Kokki kertoi, että hänellä on kokemusta myös Luigin jazztanssitekniikasta sekä Lynn Simonsonin tyylistä. Suurimmaksi eroksi hän mainitsi Luigin ja Mattoxin välillä olevan tempo. Luigin pehmeämpi liikekieli ei tunnu Kokille niin ominaiselta liiketavalta. Hän kertoo yhdistävänsä omilla tunneillaan hieman eri tekniikoita, vaikka Mattoxin vaikutus tunneilla onkin merkittävä. Hän on esimerkiksi yhdistänyt Luigin tekniikasta tutun reachin. (Kokki, 23.4.2015.) Reach tarkoittaa kurottamista. Voimaa vastaan pyrkivä liike tuo Sirkun sarjoihin monipuolisuutta. Mielestäni tämä on hieno tapa yhdistellä omia oppimiaan asioita ja tuoda ne uusille oppilaille, jotka ehkä myöhemmin opettavat jo oppimiaan asioita yhdistämällä ja lisäämällä uusia asioita niihin. Näin tanssi kehittyy ja muuttuu koko ajan. Jokaisella on oma tyykinsä, vaikka tanssisikin jotain tiettyä tekniikkaa.

Koskiniemi kertoo pitkän jazztanssiuransa aikana opettaneen tunteja, jotka eivät ole koskaan ole olleet täysin puhtaita Mattox-tekniikkatunteja. Hän myös mainitsi, että ei ole koskaan tavannut ketään, joka pitäisi autenttisesti jonkun tietyn tekniikan tunnin, lukuun ottamatta tekniikoiden luoja. Opettajan opetusmetodiin vaikuttaa aina oleellisesti hänen oman tanssiopiskeluhistoriansa ja hänen työssään näkyvät hänen arvostamiensa pedagogien työ. (Koskiniemi, 2.5.2015.) Yhdyn Koskiniemen mielipiteeseen täysin. Tanssijoiden ja tanssinopettajien historia muokkaa heitä, vaikka uskon, että siihenkin voi itse hieman vaikuttaa. Koskiniemi tuo esiin myös erittäin tärkeän ja mielenkiintoisen näkökulman esille.

On kiinnostavaa ja arvostettavaa, jos meillä on eri jazztanssitekniikoihin syvästi perehtyneitä opettajia, joiden kautta nämä tekniikat pysyvät edelleen elossa. Mutta kuinka kauan? Ja Missä? (Koskiniemi, 2.5.2015.)

Koskiniemellä on arvostettavan monipuolinen jazztanssin historia takanaan. Hänellä on kokemusta Mattoxin, Luigin sekä Giordanon tekniikoista. Hän kertoo myös luoneensa videomateriaalin pohjalta kolmesta edellä mainitusta tekniikasta mahdollisimman autenttiset tanssitunnit. Hänen mielestään Luigin tekniikka

on lyysisempää, hienostunutta ja ”nestemäistä tulta”. Hän toi myös esiin aikaisemmin mainitsemani mielikuvitustangon, jonka kuuluu Luigin tekniikan pääpiirteisiin. Giordanon tekniikkaa hän kuvailee liikkeeksi, jossa korostetaan aaltoilevaa liikettä. Liike virtaa lantiosta joka etenee ulos rintakehästä, okapäistä, käsistä ja sormista. Hän kertoo treenanneensa myös Simonsson tekniikkaa, jonka perustana on kinesiologia, tanssijan oma keho ja sen anatomiset piirteet. (Koskiniemi, 2.5.2015.)

Halusin tietää, kuinka vanhoille oppilaille he opettavat tekniikkaa. Olen omassa lyhyessä opettajanurassani pyrkinyt yhdistämään joitain Mattoxin liikkeitä ja tuomaan niitä kaiken ikäisten jazztunneille. Koskiniemi kertoo opettaneen sitä noin 9-10-vuotiaista ylöspäin, vaikka tekniikka ei ihan puhdasta Mattoxia ole ollutkaan. Hän kertoo opettaneensa ”puhtaita” Mattox-sarjoja Tampereen Konservatoriolla ammatillisen koulutuksen opiskelijoille. (Koskiniemi, 2.5.2015.) Sirkku Kokki mainitsi, että lapset pitävät matemaattisista tehtävistä, joten Mattox-tekniikan alkeet ovat lapsille mainioita. Kunhan vaan opettaja on taitava ja tietää mitä opettaa. (Kokki, 23.4.2015.)

Jazztanssin kenttä on muuttunut viimeisen 15 vuoden aikana Suomessa melko suuresti. Erilaiset street- ja musiikkigenreihin sitoutuneet lajit ovat toisaalta kilpailemassa harrastajista, toisaalta ne ovat tuoneet uusia vaikutteita jazztanssiin ja sen opetukseen (Koskiniemi, 2.5.2015). Media on muokannut jazztanssia kaupallisempaan suuntaan, oppilaista kilpaillaan enemmän kuin ennen ja eri tanssigenrejen rajat ovat sekoittuneet melko paljon. Tanssikouluissa myydään jazztunteja houkuttelevimmilla nimillä, vaikka tunnin sisältö ei jazzin tekniikkaa niinkään sisältäisi. Myös Kokki toteaa, että tällä hetkellä perinteinen jazztanssi ei ole muodissa. Esimerkiksi lyyrinen jazztanssi on suosiossa. Hän uskoo kuitenkin vanhojen oppien mukaisen jazztanssin vielä saavuttamaan suosiotaan, kunhan tanssinopettajat osaavat ammattitaitoisesti opettaa tekniikoita. (Kokki, 23.4.2015.)

5 POHDINTA

Opinnäytetyöni tavoitteena oli tutkia jazztanssin saralla suuresti vaikuttaneen Matt Mattoxin uraa tanssijana, koreografina ja opettajana, sekä tutkia hänen luomaansa jazztanssitekniikkaa. Vertailin eri jazztekniikoita ja tunnettujen koreografiensa luomia jazztanssityylejä Mattox-tekniikkaan ja sain mielestäni nostettua esille niiden samankaltaisuuksia ja eroavaisuuksia.

Kirjallinen tutkielma on avannut minulle jazztanssin historiaa ennen käsittämättömällä tavalla. Työni lähtökohtana oli oma kiinnostukseni jazztanssiin ja omat kokemukseni jazztanssista. Prosessi avasi silmiäni siitä, kuinka eri ihmiset ovat vaikuttaneet toisiinsa ja eri jazztekniikoiden sekä jazztyyliin syntyyn. Opittuani enemmän Matt Mattoxin elämästä ja hänen luomasta tekniikastaan, uskon saaneeni omalle tanssitaustalleni vankemman pohjan ja näin luottoa tekniikan opettamiseen seuraaville sukupolville.

Mattox-tekniikan tavoitteiden ja pääpiirteiden hahmottaminen on tekniikan opettajalle erittäin tärkeää. Ennen kirjoitusprosessin alkua tanssin Mattoxin tekniikkaa, mutta en aina tiedostanut mitä kaikilta harjoitteilta tai asennoilta vaadittiin. Nyt olen saanut lisää tietoa tekniikan perustasta, joka varmasti auttaa merkityksellisempään tanssimiseen. Nyt tanssiessani tiedän mitä teen ja mihin pyrin.

Työ sai minut pohtimaan jazztanssin eri tekniikoiden ja tyylien eroja. Pohdin myös, mikä lopulta on jazzia. Monet tanssijat ja koreografit ovat vaikuttaneet lajin syntyyn ja sen muokkautumiseen. Miten lokeroida tyyli kun siitä on niin monia eri käsityksiä. Tanssin hienous on juuri se. Kaikilla on oma käsityksensä tanssista. Uskon, että tulevaisuuden opetustilanteissa pystyn hyödyntämään tanssiteknillisen tiedon lisäksi myös jazztanssin historian tietämystä. Tämä tuo toivottavasti oppilailleni lisää syvyyttä jazztanssin oppimiseen.

LÄHTEET

Kirjalliset lähteet:

Frich, E. (1983), The Matt Mattox Book of Jazz Dance. New York: Sterling Publishing Co.

Guarino, L. & Oliver, W. (2014), Jazz Dance. A History of the Roots and Branches. Florida: University Press of Florida

Luigi; Kriegel, L. & Roach, F.(1997), Luigi's Jazz Warm Up And Introduction To Jazz Style & Technique. New Jersey: Princeton Book Company, Publishers

Mononen, L. (2007), Bob Fossen jalanjäljillä. Sweet Charityn jalanjäljillä. Turun Ammattikorkeakoulu

Digitaaliset lähteet:

Bob Boross. Freestyle Jazz Dance. Viitattu 14.4.2015
<http://www.bobboross.com/page76/page77/page77.html>

Bob Boross. Freestyle Jazz Dance. Viitattu 19.4.2015
<http://www.bobboross.com/page76/page83/page83.html>

Bob Fosse bio. Bob Fosse. Viitattu 25.4.2015 <http://bobfossebio.weebly.com/fosses-inspiration-trademarks.html>

Internet Movie Data Base. Bob Fosse. Viitattu 25.4.2015
http://www.imdb.com/name/nm0002080/bio?ref_=nm_ov_bio_sm

Internet Movie Data Base. Seven Brides for Seven Brothers. Viitattu 16.4.2015
http://www.imdb.com/title/tt0047472/?ref_=nm_knf_i1

PBS. Bob Fosse. Viitattu 25.4.2015 <http://www.pbs.org/wnet/broadway/stars/bob-fosse/>

Rachel Straus. Luigi, Gus Giordano, and Matt Mattox: Jazz masters. Viitattu 25.4.2015
<http://rachelstraus.com/2007/07/luigi-gus-giordano-and-matt-mattox-jazz-masters/>

The Telegraph. Marc Breau. Viitattu 13.4.2015
<http://www.telegraph.co.uk/news/obituaries/9960412/Matt-Mattox.html>

The New York Times. Jennifer Dunning. Viitattu 25.4.2015
http://www.nytimes.com/2008/03/13/arts/dance/13giordano.html?_r=0

The New York Times . Margalit Fox. Viitattu 18.4.2015
http://www.nytimes.com/2013/02/25/arts/dance/matt-mattox-dancer-in-seven-brides-dies-at-91.html?_r=0

LIITTEET

Haastattelukysymykset

1. Miten ja missä jazztanssikasvatuksesi sai alkunsa? Kerro vähän tanssihistoriastasi.
2. Mitkä ovat mielestäsi Mattox-tekniikan pääpiirteet ja sen tavoitteet?
3. Onko tanssijoiden tärkeä osata Mattox-tekniikkaa? Miksi?
4. Kuinka tärkeä työväline Mattox-tekniikka on/oli opetuksessasi? Opetatko jostain muuta jazztekniikkaa? Osaatko verrata eri jazztanssitekniikoita keskenään? Mainitse suurimmat erot.
5. Minkä ikäisille opetat/opetit Matt Mattoxin tarkoin tekemiä ja suunniteltuja sarjoja? Vai opetatko ollenkaan?
6. Mattox-tekniikka suunniteltiin aluksi ammattitanssijoille, mutta ajautui myös aloittelevien tanssijoiden tunneille. Luoko tekniikka vankan pohjan jazzopinnoille? Miksi? Miksi ei?
7. Miten jazztanssin kenttä Suomessa on muuttunut viimeisen 15 vuoden aikana?

Ja vielä lopuksi...

8. Sanotaan, että ilman jazzmusiikkia ei olisi jazztanssia. Voinko jazztanssia tanssia muuhun musiikkiin kuin jazzmusiikkiin? Miksi? Miksi ei?

Saako nimeäsi käyttää opinnäytetyössäni vai haluatko pysyä tuntemattomana?